

Xuất Giá Tòng Phu, Theo Chồng Vào Ngành Công Chánh

ĐẤT LÀNH

Lúc còn nhỏ, cô giáo dạy phải có nhập-đề khi làm một bài luận văn. Dù trực-khởi hay lung-khởi, nhập-đề cũng phải rõ-ràng, ngắn gọn, gói ghém đầy-dủ chủ-đề đã được nêu lên. Tôi thì vẫn không hay, chử lại không tốt, nên nhập-đề thì cứ lung-tung, nghĩ sao viết vậy, không đâu lại không duôi.

Kỳ này các anh trong Ban Phụ-trách Lá-Thư Vùng Vịnh bắt phái nữ chúng tôi phải đóng góp bài vở. Anh bạn của nhà tôi kêu réo viết ngay để kịp đăng vào số cuối năm. Cũng không muốn múa rìu qua mắt thợ, nhưng đành nhắm mắt làm liều, gội là đáp lại ân-tình những người đã cho mình niềm vui khi đọc những LTAHCC mà mình chưa có dịp đáp lê. Ý đã có, dàn bài đã lập, cứ vậy mà viết, nhưng khi nhận được bản phỏng-vấn mẫu của anh trong Ban Biên-tập thì tôi toát mồ hôi hột. Thú thật với các anh, tôi chỉ biết đọc thôi chứ không biết viết. Nhà tôi thường

nói “dạy mãi mà vẫn cứ thiếu chữ”. Tôi lại mang cái triết-lý “chia xé” ra áp-dụng. Chia xé nghĩa là tôi giữ phần đọc, còn nhà tôi thì giữ phần viết, thế là công-bằng, đồng đều, đồng vợ đồng chồng tất bể Đông cũng canh mà. Đã thiếu chữ mà đòi viết cái “tôi” thì thật là to gan, nhưng đã phỏng lao thì phải theo lao. Cũng mong anh chị, xem đây như là tâm-sự nhỏ của một người đã vào ngành CC bất-đắc-dĩ với các anh.

□ TÌNH BẠN VÀ TÌNH AHCC

Vợ chồng tôi rất yêu thích bạn bè, nhất là nhà tôi. Anh ấy mà không có bạn thì như cây không có nước. Anh ấy quý bạn như vậy nên tôi cũng yêu quý bạn của anh ấy luôn. Gần nữa thế-kỷ, với cuộc đời thăng-trầm trong thời-gian qua, tôi đã thấy tình bạn là một món quà tinh-thần rất quý. Chỉ vài câu thăm hỏi, chỉ vài phút gặp nhau niềm-nở, là đã làm cho lòng mình ấm lại. Lá

Thư AHCC là sợi giây liên-lạc chắc-chẽ giữa bạn bè mà chúng tôi luôn luôn cảm ơn các anh trong Ban Phụ-trách đã âm-thầm bỏ việc tư mà lo việc chung, kè vai chung sức vác cái ngà voi to tướng mà vừa rồi không ai chịu vác, để chúng tôi có thể tìm lại những người bạn thân đã mất liên-lạc từ lâu.

Tuy là vợ một AHCC nhưng tôi cũng là một chuyên-viên ngành xây-cất dân-sự. Không có tên trong bản danh-sách các anh lập, nhưng tôi là một độc-giả trung-thành của LTAHCC. Nhà tôi thường kể lại tôi và các con nghe về những kỷ-niệm với bạn bè hồi còn ở quê nhà, nhắc-nhở những người bạn cùng khóa, cùng trường, những người bạn đồng-nghiệp, nhất là những người bạn đồng chí-hướng sau ngày mất nước. Tôi thuộc tên các anh Công-chánh cũng khá nhiều, nhất là các vị thường viết bài cho LT. Gần đây LT thường có đăng nhiều hình ảnh của các AH trong những buổi họp mặt AHCC. Nhìn hình tôi chỉ có thể đoán trúng được 60%, còn lại thì không đoán ra vì hình nhà in chụp lại, lem-nhem làm mặt mày các anh đen thui như ở “bung” mới ra. Đôi khi tôi đoán nhầm, lấy râu ông nọ cắm vào cằm bà kia, AH này lại nhầm qua AH khác làm nhà tôi cười vỡ bụng. Năm ngoái, nhân dịp về Cali, dự đám cưới con của một AHCC, tôi cũng muốn tìm biết AH có biệt-danh “D. Hayward” là ai, nhưng chẳng ai giới-thiệu cho tôi cả, thành-thử lỡ mất cơ-hội diện-kiến dung-nhan! Tiếc thật ! Tiếc thật !

Bây giờ tôi xin nói qua về cuộc đời của tôi, từ lúc chung sống với bố mẹ cho đến những ngày tha-hương cầu thực ở xứ lạ quê người.

□ Ở VỚI BỐ MẸ

Theo phong-tục cõi-truyền, người đàn bà Việt-Nam sinh ra lúc nhỏ,

phải lo trau-dồi công, dung, ngôn, hạnh, để chuẩn-bị sẵn-sàng bước vào cuộc đời làm vợ, làm mẹ lúc trưởng-thành. Việc xã-hội là việc của đàn ông, con trai. Gia-dình tôi cũng không tránh khỏi thông-lệ đó. Chúng tôi có 7 chị em, tôi là gái lớn nhất, kế đến cũng là gái nữa, nên bố tôi sốt ruột, đợi mãi chẳng lời cậu con trai nào ra cả để bắt làm những việc của đàn ông. Bố tôi thường than-thở, “ước gì ba có con trai đâu lòng để được nhở”. Những lúc nghe than như vậy tôi lại tự nhủ, mình phải chứng-minh cho ông cụ thấy việc gì con trai làm được thì con gái này cũng làm được, để đánh đổ thành-kiến “trọng nam khinh nữ” của ông. Có lúc tôi nghĩ thầm, thiếu gì những thứ đàn bà làm được mà đàn ông chịu thua, chẳng hạn như chúng tôi đã được con, còn các ông thì đâu có đẽ được. Sau tôi có mấy cậu em trai, cậu đâu thì éo-lá như con gái, cứ dành những việc nội-trợ trong nhà mà làm, còn mấy cậu kẽ thì ăn no cò-ro một xó, thành-thử bao nhiêu việc của đàn ông trong nhà tôi đều gánh vác cả. Những công việc của đàn ông đều tiên mà tôi phải làm là, thay cầu chì điện nhà, thay joint máy bom nước, cho mổ vào bánh xe đạp, thay sên xe đạp, câu giây điện, thay bóng đèn... . Có lần quên tắt công-tơ điện hay khóa van nước, bị điện giật cổng tay và bị nước bắn vào mình ướt như chuột lột. Tôi tự thấy hanh-diện vì đã làm được những việc của đàn ông. Thế là bố tôi hết phàn-nàn, nhưng mẹ tôi thì hoảng lên, vì bà sợ con gái mà như đàn ông, thì có mà ế chồng.

Quê tôi có hai trường trung-học công-lập lớn, một trường nam và một trường nữ. Tôi là gái một trâm phàn trám nên bắt-buộc phải vào trường nữ. Vấn-chương tôi không giỏi mà có khiếu về toán-lý-hóa. Hầu hết các cô cùng lớp lại không thích toán nên tôi thấy lè-loi. Tôi muốn xin nhảy

qua trường nam học mà ai cho. Tôi không biết các anh con trai sao, chứ phái nữ như tôi thì mỗi khi mình đã nướng-mộ giáo-sư nào thì mình gắng học bài của giáo-sư đó cho giỏi để gây sự chú-ý và được thầy thương. Tôi nói thương thôi, chứ không phải yêu đâu nghe, mà dù thầy có yêu tôi, tôi cũng lạnh như tiền vì hồi đó tôi có biết yêu là gì đâu.

□ VÀO ĐẠI-HỌC

Mộng ban đầu của tôi là cố-gắng học giỏi để thi vào trường y-khoa. Nhưng số trời không cho. Tôi thi rớt vào trường y-khoa, nhụt chí, không thèm thi lại. Tôi cũng muốn thi vào Trung-tâm Kỹ-thuật Phú-thọ, nhưng không dám thử lừa, nên quyết-dịnh chọn ngành khoa-học và ghi tên vào học Đại-học Khoa-học Sài-gon. Sau này khi ra trường, tôi lấy Chứng-chỉ Hoá-học Hữu-cơ. Tuổi trẻ hăng-hái, không lùi bước. Tính tự-tin, nghĩ rằng những gì người khác làm được thì mình cũng sẽ làm được. Không biết tôi có chọn sai đường hay không?. Thôi thì cũng nhăm mắt đưa chân, mười hai bến nước, trong nhờ đục chậu. Sau một thời-gian ngắn thử lừa, tôi thấy tôi đã bước chân vào một ngành mà đàn bà con gái không có chỗ đứng (30 năm về trước). Biết bao khó-khăn dồn-dập, từ liên-hệ giữa bạn bè cùng lớp, thầy trò. Bài vở thì chồng-chất ngày này qua ngày khác với những môn học mới lạ. Chí anh-hùng đã nhụt ngay từ lúc đầu. Các anh con trai thì đã có định-kiến sẵn là con gái không học được ngành Khoa-học. Tuy nói như vậy nhưng chúng tôi biết trong thâm-tâm các anh cũng ngán chúng tôi. Thế là mạnh ai nấy lo. Chúng tôi có bí cũng không thèm hỏi bài các anh. Hàng rào ngăn cách nam nữ phân chia ranh-giới đã được dựng lên, không ai chịu thua ai. Tôi nhớ có lần một anh học cùng lớp phát-biểu trước các bạn

rằng : “Các cô chỉ có tài giao, chứ không đủ thông-minh để vào ngành khoa-học này đâu. Các cô nhớ rằng thông-minh là yếu-tố cần-thiết để học toán, các cô là phận liều yếu dào tơ thì về nhà mà lấy chồng làm quan tất đi thôi”. Chúng tôi nghe vây ấm-ức tức-giận anh ấy lắm, nhưng nghĩ cho cùng thì đây cũng do thành-kiến chung của xứ mình lúc bấy giờ, nam trị quốc, nữ tề gia, nên chưa cách-mạng lật đổ nỗi. Dù có kêu gào mấy đi nữa thì nữ giới chúng tôi cũng không bình-quyền được với nam giới. Ở trong lòng địch mới thấy địch lợi-hại; phải công-nhận các anh giỏi thật. Có lẽ chúng tôi ở trong bếp nhiều nên bị nhiễm khói độc, suy-luận toán-học không nhanh bằng các anh. Tôi theo học MPC, lớp học hơn 100 sinh-viên, nhưng nữ sinh-viên thì chỉ đếm đâu ngón tay. Lấy châm-ngôn, đoàn-kết thì sống, chia-rẽ là chết, nên bạn gái chúng tôi, vì bản-năng sinh-tồn mà đoàn-kết thành một khối, tranh-dấu để tìm chỗ đứng trong môi-trường mới. Dần dần “lấn đất dành dân”, xây địa-đạo ngay trong lòng địch. Biết khuyết-diểm mình không thông-minh bằng các anh, nên chúng tôi dùng chiến-thuật dịu-dàng, uyển-chuyển thuyết-phục các anh.

Học chung một thời-gian chừng 2 năm thì chúng tôi phá vỡ được chiến luỹ nam/nữ, đổi thù thành bạn. Các anh đã dành cho chúng tôi một chỗ đứng trong hàng ngũ các anh. Có lẽ khi tuổi đời càng cao thì sự hung-hăng của tuổi trẻ cũng bớt dần, khôn ra một chút. Tôi không muốn bon chen đòi sống bình-đẳng nữa mà chỉ muốn trở về cá tính cơ-bản của đàn bà : muốn được yêu chiều và bảo-bọc thôi.

□ TIẾNG GỌI ÁI-TÌNH

Sau khi học xong đại-học, tôi lại học tiếp ngành xây-cát để di kiêm

việc. Chưa kịp làm gì thì rao-rực con tim, nghe tiếng gọi mãnh-liệt của tình yêu, từ trường học bước qua trường đời cũng nhanh. Đến đây hai chữ “Công-Chánh” bắt đầu thâm-nhập vào tâm-hồn tôi. Ông thầy mới của tôi là một ông CC chính-tống 100%.

Thầy giảng bài cho trò, trò cắm-cụi ghi chép. Lần lần thầy nói gì trò cũng chẳng thèm nghe mà cũng chẳng thèm ghi chép, xem như mình thông-suốt tất-cả. Từ nồng-mộ đến thương thầy không mấy chốc. Con tim đã bắt đầu rung-cảm, rồi tôi yêu thầy hời nào không hay. Sau này khi thành vợ thành chồng, tôi có hỏi chàng, anh bắt đầu yêu em hời nào ? Chàng trả-lời, “cái hời mà em cứ trân-trân nhìn anh giảng bài, miệng thì cắn-dâu bút không chịu ghi chép. Có lần anh thử em có tĩnh không; trong một bài học sức bền vật-liệu về sự biến-dạng của đà cantilever, anh cố-ý vẽ ngược đường biến-dạng mà em chẳng cải. Anh biết em thông-minh, nhưng có cái gì đó đã làm cho trí óc em mờ đi, không sáng-suốt như những buổi học lúc ban đầu, thầy ra thầy, trò ra trò, không lợn-xộn”. Rồi ông thầy ấy của tôi và tôi lần lần hiểu nhau, yêu nhau rồi lấy nhau.

□ XUẤT-GIÁ TÒNG PHU, THEO CHỒNG VÀO NGÀNH CC

Thật vậy, cuộc đời của tôi có nhiều nhân-duyên với ngành Công-chánh. Tôi xin kể quý bạn nghe một chuyện vui và cũng là một kỷ-niệm khó quên của tôi khi mới bắt đầu về làm vợ một AHCC.

Sau ngày cưới, chúng tôi về quê hưởng tuần trăng mật. Nhà tôi mượn xe Honda chở tôi đi chơi, giọc đường thấy mấy người sửa đường đục rộng các lỗ đường bị hư để bỏ đá trám nhựa. Tôi nói với nhà tôi, anh xem, mấy người đục lỗ để trám ổ gà mà người ta nói là nhân-viên của Sở

Đục-lỗ đấy, có sai đâu. Số là quê tôi, không bao giờ nghe ai nói chuyên viên Sở Công-chánh, hay chuyên viên Ty Công-chánh mà chỉ biết gọi là chuyên-viên “Đục-lỗ”. Nhà tôi nghe vậy bật cười rồi giải-thích: dân quê của em nói ngọng đấy, người ta nói Sở Lục-lô, lục là lục-đia, lộ là đường sá, đường sá trên lục-địa, chứ có ai gọi là đục lỗ đâu. Lục-lô nói giọng trịt mũi của dân quê, thành ra đục lỗ chứ chẳng liên-quan gì đến đục lỗ đào đường hết trơn. Biết mình quê nhưng tôi cũng trả lời: thôi chữ Hán anh rộng thật, em chịu thua.

Tôi bắt đầu vào học nghề công-chánh ở việc làm bán thời-gian tại một Công-ty Kiến-trúc Xây-cất ở quê nhà. Vì ông chủ của tôi là công-chức chính-phủ không thể thường-xuyên có mặt ở Công-ty cả ngày được, nên mướn tôi trông coi Công-ty những khi ông vắng mặt. Công việc lúc đầu thì cũng nhẹ-nhàng thoái-mái, chỉ ghi-chép và giữ sổ-sách kế-toán, trả lương nhân-viên công-trường và họa-viên. Ngoài ra tôi cũng là giao-tế viên tiếp-đón khách hàng mỗi khi ông chủ vắng mặt. Dần dà rồi tôi cũng học thêm những nghề mới, nghề chấm cỏ vẽ cây trên các bản vẽ phối-cảnh đồ-án, nghề tính toán kỹ-thuật tính những bài tính đơn-giản về bê-tông cốt sắt. Sau một thời-gian ngắn, các luật lệ về xây-cất tôi thuộc vanh-vách. Tôi không ngờ những việc tay trái đó đã giúp tôi kiếm cơm lúc mới đến Mỹ.

Thời-gian đầu ở Mỹ, vì ngôn-ngữ không thông nên nhà tôi xúi tôi đi làm họa-viên, một nghề không cần giao-thiệp nhiều với dân bản-xứ, chỉ siêng-năng cẩn-cù máy-mó bút vẽ trên họa-đồ là xong. Nhờ cầm bút vẽ, kéo thước thợ và học nghề CC của chàng nên vài tuần sau tôi đã cầm được tấm “pay-check” đầu tiên. Lúc xưa gặp nhau, nhà tôi có hứa sẽ bảo-bọc tôi trọn đời. Vì đã hứa trong giờ

linh-nên ứng nghiệm, thậm-chí khi đến Mỹ nhà tôi và tôi cùng làm một hảng để có gì chàng còn dỡ đòn hộ. Chàng thiết-kế, tôi lên họa-đồ, nói tiếng Việt lia-chia. Ngôn-ngữ giao-thiệp đối với tôi không thành vấn-de nữa. Có việc gì liên-hệ đến bản vẽ của tôi thì đã có chồng tôi lo-liệu, tôi khỏi cần bàn cãi. Đôi khi có những danh-từ kỹ-thuật khó hiểu, thì đã có nhà tôi bên cạnh như một tự-diển kỹ-thuật sống, giải-tỏa những khó-khăn nhất thời ấy của tôi, khỏi phải mất thì giờ tra-cứu, mà có tra-cứu được cũng không hiểu. Nhưng nói nhỏ với các anh, làm việc cho xếp Mỹ vẫn thích hơn làm việc cho “xếp chồng”. Có lẽ vì tự-ái dân-tộc hay sao đó mà chàng khó hết chỗ nói. Họa-đồ tôi vẽ chàng kiểm kỹ hơn các người khác, bắt lỗi từng li từng tí. Tôi phàn-nàn thì chàng bảo: thứ nhất là chàng luyện tôi cho giỏi tay nghề; thứ hai, mình là dân thiểu số, phải ráng làm cho hoàn-hảo, để chứng-minh dân mình không thua kém ai. Nghĩ cũng có lý phải không các anh?

Làm họa-viên được 6 tháng thì trong hảng thiếu kỹ-sư thiết-kế. Không có trâu nên họ bắt chó đi cày. Tôi lại có dịp nhảy vào ngành tính toán kỹ-thuật. Lúc đầu không tin là mình làm được vì xa trường đã 20 năm, lo làm vợ làm mẹ, lại bị cộng sản nhồi sọ “lao-động vinh-quang” nên những gì thầy dạy lúc trước đều trả lại cho thầy cả. Nhà tôi và các bạn Công-chánh của nhà tôi khuyên tôi đừng thối chí, cứ hăng-hái nhận lãnh-dì, rồi nếu có khó-khăn gì trong công việc thì các anh sẽ phụ-giúp giải-quyet dùm cho. Nghe lời, tôi tin-tưởng, liều mạng nhận luôn. Đến bây giờ tôi vẫn thầm cảm ơn các anh đã giàn-tiếp mở rộng con đường hoạn-lộ cho tôi bước vào. Làm được một năm quen việc, tôi nhảy sở, để có chút bằng-chứng về khả-năng của mình trong ngành kỹ-sư một cách

trung-thực. Nhà tôi khuyên tôi đi thi EIT. Chó ngáp phải ruồi, tôi đã đậu ngay lần đầu. Cánh cửa Công-Chánh cũng mở rộng cho tôi từ đây.

Tôi thật sự trở-thành một kỹ-sư dân-sự của một hảng có giao-kèo với Bộ Quốc-phòng. Vào nghề rồi mới thấy thực-tế phủ-phàng, tôi đã đi lạc vào thế-giới “men only” các anh ạ. Nếu tôi nhớ không nhầm thì Trung-Tâm Kỹ-Thuật Phú-Thọ chỉ có ngành Hoá là có bóng dáng đàn bà, còn trường Điện, Công-Chánh và Công-Nghệ thì không. Mãi đến năm 75 trước ngày mất nước mới có lối 6 hay 7 chị tốt-nghiệp. Đó là ở Việt-Nam, còn ở Mỹ tôi cũng tưởng là đã có nhiều chị đi vào ngành kỹ-sư như tôi. Ở chỗ khác thì sao chứ ở chỗ tôi làm thì không có chị nào cả. Tự nhận mình là dân Công-chánh thì có hơi quá, học được vài môn chánh để đủ làm việc và chỉ có ông Công-chánh sau lưng làm quân-sư nên bất khả kháng tôi viết bừa là Công-chánh trong resumé. Tôi được hảng giao-phó việc tu-bổ những hầm rác. Rác-rén thì đủ loại, rắn cỏ, lồng cỏ, khô cỏ, ướt cỏ, bầy-nhây cỏ. Hầm thì xây bằng bê tông cốt sắt hay kim loại, nhưng vì vấn-de an-toàn nên công việc dính-líu đến nhiều qui-luật phiền-toái. Công việc thường nhật thì cũng nhàn, phụ-trách tính toán các công-tác tu-bổ, nghè dạy nghè nên tôi vẫn sống sót đến ngày nay. Và càng ngày càng yêu cái nghè bắt đắc dĩ của mình nhiều hơn. Cho đến bây giờ tôi vẫn còn đang làm cho hảng này, tôi vẫn đang còn yêu nghè công-chánh.

□ GẮN-BÓ VỚI NGÀNH CÔNG-CHÁNH

Các cụ thường bảo, gần mục thì đen, gần đèn thì sáng. Đúng vậy, trong suốt hai mươi mấy năm ở gần nhà tôi và các AHCC bạn nhà tôi, tôi đã bị kỹ-sư hoá lần hồi rồi. Hơn nữa,

tôi đã bị tiêm-nhiễm ít nhiều những nam tính của các anh: ăn nói vui đùa tự-nhiên, không e-dè, thành-thật, đôi lúc cũng biết kể chuyện tếu nên dễ hoà-đồng. Tính tự-tin và kiên-nhẫn đã giúp tôi giải-quyết được nhiều điều mong-ước.

Chỗ tôi ở thuộc vùng quê nước Mỹ. Nói là quê nhưng cũng có Shopping Center lớn, cũng có những xã-lộ lớn băng ngang, cũng có những công-viên tho-mộng giọc bờ sông dành cho những kẻ tha-phương như tôi, mỗi chiều hè oi-ả, bách-bộ giọc bờ sông, suy-tư về quá-khứ êm-đêm ở quê nhà. Thế-sự thăng trầm như một cuộc bể dâu, người ra đi kẻ ở lại; thất-bại hay thành-công, giàu hay nghèo rồi cũng thế mà thôi. Đời người cũng như giấc chiêm-bao. Nhớ lại khi còn sinh-viên đại-học, đã gây chiến với các bạn trai đồng môn mà

tức cười. Tuổi trẻ ai mà không vô-tư, bồng-bột. Khi tuổi càng cao thì sự bồng-bột, hiếu-thắng ấy cũng lắng dịu, nhường chỗ cho tính bao-dung cởi mở, vị-tha, không ích-kỷ, không ganh-tị. Nhờ thế tôi mới có được một thứ tình chân-thật, không biên-giới giữa bạn bè nam nữ đồng môn, tình thầy-trò, tình vợ-chồng, và nay lại thêm một thứ tình mới, tình AHCC.

Tôi không có tên trong Bản danh-sách của các anh, để tên nhà tôi cũng đã rồi, vì chúng tôi tuy hai mà một. Để tên vào mà không thèm đọc Lá-Thư “tình” AHCC của các anh, không thèm suy-tư lo cho Lá-Thư được trường-tồn, thì cũng như không. Tôi vẫn ủng-hộ các anh hết-mình, và cũng mong Lá Thư sẽ sống lâu mãi mãi.

Tình Ái Hữu

MƯƠU:

Bấy lâu trên đất nước người,
Hoài hương tình giác, nhớ quê nhở nhè.
Nhớ từ khi bước chân ra,
Nhập làng Công Chánh để mà tiến thân.

HÁT:

Dịp vui họp bạn,
Rượu mừng nhau cùng cạn một đôi ly.
Nghĩa kim băng, tình đồng nghiệp tương tri,
Mỗi khăng khít tựa vàng sao lồng lánh.
Bạn Khắc Thí nâng niu tình Công Chánh
Trưởng Huy Giang hiện diện ngát hương tình.
Tuổi đời dài ném đủ quang vinh,
Tại đất khách chung xây tình ái hữu.
Nơi lữ thú nghĩa tình là vĩnh cửu,
Hẹn nhau đây hờ để được mấy khi?
Rượu nồng mời bạn cung ly...

Montréal 1er Juillet 1990

Dào Trọng Cương
Ottawa Canada